

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se, blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Zaloška grajščina.

Z Dolenjskega, 28. okt.

»Ralahine« se je zvalo veleposestvo na Irskem pred kakimi 70 leti. Lastnik istega je bil dober prijatelj onega znanega Owena, ki je iz priprostega fabriškega delavca postal bogat fabrikant. Upeljal je v svojih fabrikah neko zadržno gospodarjenje, ki je uspevalo, ter je potem svoje veliko premoženje in svoje delo posvetil razširjanju zadržnih misli, zlasti tudi glede kmetijskega produktivnega dela. Lastnik omenjenega veleposestva, Vandaleur, se je poprijel teh misli. Na svojem veleposestvu in v okolici istega je imel opraviti s pijači udanimi najemniki in delavci. Ti ljudje so bili tudi roparji, tatje in tudi drugače popolnoma sprijeti. Vandaleur je 40 družinam, iz katerih je napravil kmetijsko delavsko zadrugo, dal svoje imenovano veleposestvo »Ralahine« tako v posest, da mu je zadruga odrajtovala neko svoto najemnine, ki je zadostovala za pokritje navadnih obresti. Povrh jim je v začetku dal tudi ves fundus in nekaj denarja. Koristi gospodarjenja so bile last delavcev, lastnik pa si je pridržal vodstvo. Teh 40, pozneje 80 družin, je osnovalo delavsko zadrugo na tem veleposestvu. Vsak delavec od 17. leta naprej je dobival navadno dnino, ako je delal v zadrugi, je dobil hišico, hlev in nekaj od glavnega posestva oddaljenih oralov zemlje v svoje zasebno življenje. Uprežna dela je zadruga opravljala za vse, dajala semena itd. V gradu, kjer so bili tudi glavni hlevi in mašine, so stanovali voditelji dela in učitelji. Delalo se je izobno. Koncem leta so se dobički delili. Može so delali v zadrugi, žene so na svojih oralih lahko same postorile, kar je bilo treba in še delale za zadrugo. Moški so kakih 30 dni zamudili na teh par oralov, druge dni so delali v zadrugi. Delali so tudi z mašinami in imeli za zimo kako industrijo. Delalo se je tako, da se je delo veleposestva in majhnega kmeta združevalo. Mašina in motika. Kuhalo se je v jedni kuhinji za 100 ljudi. Otroke so poučevali učitelji za-

druge, na otroke pa sicer pazili starejši, za drugo delo nesposobni ljudje.

Lepo so delali in gospodarili. Iz največjih ničvrednežev postali so pošteni, pridni, štedljivi delavci, ki so bili veliko čudo. Iz vseh krajev Angleške so prišli ljudje gledat to novo čudo. Toda Vandaleur je znorel in zaigral vse svoje premoženje. »Ralahine« je prišla na boben prej, predno so bili zadrugarji toliko čvrsti, da bi jo bili sami kupili. Posojilnic, hranilnic tedaj še ni bilo toliko, denarja še ne dobiti toliko, kakor sedaj.

To smo zapisali, ko vidimo, da zopet jedno, nekdanje lepo urejeno in skrbno obdelano veleposestvo na Kranjskem na nič hodi. Uro hoda od Novega mesta, ob železnici, blizu Toplic, leži veleposestvo Zalog. Ta grajščina meri danes še kakih 900 oralov. Ima dve veliki grajščinski poslopji (Zalog in Lukna), ima tri izborne malne za malin in žage, ima najboljšo njivo in veliko travnikov. Vode je dosti, včasih so travniki celo preplavljeni, a temu dandanes tehniki izlaska odpomorejo. Na tem veleposestvu je najboljša glina in »Ring ofen« je postavljen. Za vso osrednjo Dolenjsko in dalje se tu lahko dela opeka; strešna opeka iz prejšnjih zaloških opekarn je trpela čez 100 let. V središču velikih prejšnjih trgov, kakor je novomeški, blizu Toplic, torej tik večjih krajev, leži to kmetijsko ozemlje. Hoste je čez 500 oralov. Pokončane so zdaj do fermenta, ali rast, rast posebno hoje je v njih štaka, da se ne moreš v njih vleči, da ne potepaš dvajset mladice. Dolga je dvestotisoč intabuliranega. Šlo bo, kakor že gre pri prodaji. Najbrže eksekutivno, ker je oropano, ker je v zadnjih desetih letih trpelo. Tu bi se kak angleški, nemški ali francoski kmet zjokal žalosti, kako je to posestvo propalo. Kakor najlepša krava, rejena, velika, ki daje 20 litrov mleka in teleta, ki s 6 tednom tehtajo po 100 kil, tako je bilo nekdanje to veleposestvo. 100 glav goveje živine, 100 prašičev se je na njem redilo. Jeden sam malin je dal za vse veliko gospodarstvo tega veleposestva oblodo in moko. Obdelovalo se je vse s

tretjo kopico. Vse dninarske moči so se takoj plačevale. Kakor da bi lepo kravo s svedrom razmesaril, leži danes to, nekoč tako lepo, veliko kmetijsko gospodarstvo razdrto, obropano pred nami.

»In dem Schicksal der einzelnen Gutsbesitzerfamilie liegt schon das Schicksal des Volkes vorgebildet; denn das Vaterland ist das Landgut des Volkes.« Zakaj je to veleposestvo pametni in gmotno dobro stoječi prejšnji lastnik istega, gospod pl. Langer, dal iz rok? Jokamo se, ko gledamo, kaj so drugi iz tega veleposestva napravili!

Na tem prostoru se da kmetijsko delavska zadruga napraviti. Industrija je mogoča na njem z opeko, ki bi nesla velike dohodke. Kmetija bi krasno na njem uspevala, dasi je odprodanih nekaj desetini dobrih travnikov. Malni, žage! — Hoste bi v 50 letih plačale ves kup »Ralahine«! — Za privatnega človeka to posestvo ni. Danes je treba preveč utakniti v tako posestvo, zlasti je danes razdrtina. Kmet, ki na lepoto toliko ne gleda, delavska kmetijska zadruga le je kos tej razdrtiji, da jo pripravi zopet do lepote. Saj ni lepšega videti, kakor lepa, zadovoljna kmetija! In danes ni mogoče kmetiji drugače izhajati, kakor po delavski produktivni kmetijski zadrugi.

Opominimo na zaloško grajščino deželni zbor, občino v Prečni in Toplicah. Občine dobijo lahko po $4\frac{1}{2}\%$ denar. Pazite, da ta velika stvar ne pride menihom v roke, kakor je Pleterje prišlo, ali kakemu mesarju, ki bo ta lepo arondirani svet raztrgal na kose. Verjemite, da brez veleposestva ne bo šlo. Le na veleposestvu je mogoče z mašinami delati. Zadruga kmetijskih delavcev je naslednik prejšnjih veleposestnikov. Ta združuje lahko mašinsko pomoč z delom motike. Rešite veleposestvo parceliranja! Občine, na noge! Popje, ki komandirate te uboge župane in občinske odbornike, tu nastopajte, tu lahko krščansko ali pogansko socialno delate. Tako delo bi več vredno bilo, kakor tisoč maš, Bogu ljubše in tako, da bi vam zaradi takih činov vse vaše

grehe odpustil, kakor če menihe v deželo kličete in jim to »dobro naše ljudstvo« izsesavati puščate. Saj vidite, da še vam to ljudstvo že ne more dosti dati! Bodite skrbni za bodočnost svojih žepov! Menihi imajo večjo privlačilno moč, so ženskam nevarnejši! Ven s temi, da vam ostane lepa ženska in polna kašča! In v kmetijski delavski zadrugi imate to vse lepo vkup, ni treba daleč iti. »Sieh, das Gute liegt so nah!«

V Ljubljani, 29. oktobra.

Grški kralj in princ na Dunaju.

Na Dunaju se mudita kot gosta cesarjeva grški kralj Jurij in princ Jurij, nadguverner Krete. Ostala bosta nekaj dnij. Ta poset se spravlja v zvezo s teženjem Grčije, da se Kreta prikloni h grškemu kraljestvu. Temu Rusija ne ugovarja, a tudi Nemčiji je docela prav. Kaj meni Turčija, ni znano in se za to niti ne vpraša. Te dni pride tudi ruski veliki knez Mihael Nikolajevič, stari stric carja, v Budimpešto na poset k cesarju. Nemčija je bila izstopila radi Krete iz evropskega koncerta in se tudi danes noče pečati s to zadevo.

Škandal v Neapolju.

Camorra, zaščitnica klikovstva, prikrita koristolovstva in političnega sleparstva, je v Italiji zopet povzročila nov velikanski škandal. V Neapolju je imela pod svojo komando občinsko upravo ter jo nečuvno izkoriščala. Senator Saredo je kot kraljevski komisar preiskoval dolgo, pregledal ves občinski arhiv ter zaslišal 1300 prič. Sad svoje preiskave je objavil v dveh ogromnih zvezkih, ki obsegajo dobo od aneksije do leta 1900. Razni župani so bili prave pijavke mesta; nastavljali so le svoje kreature, prodajali javne službe ter trpeli najnesramnejše parasitovstvo. Prvi, ki je uvedel elegantno camorro v Neapolju v občinsko upravo, je bil poznejši notranji minister Nicotera. Tip genialnega lumpa je bil Rocco de Zerbi, pod katerim se je klikovstvo razvilo. Ko je obogatel, je izginil. Tretja pijavka je bil skrajnje brezvestni Casale,

LISTEK.

Po Rusiji.

(Popotne črtice. Spisal G. S.)

(Dalje.)

Ljudsko šolstvo ni tako razvito kakor pri nas. Ljudskošolski pouk ni obvezen. Kjer ni učiteljev, poučuje duhovnik. Učitelj ljudske šole vasi Koptevke je bil izobražen človek, slovanofil in poznavatelj čeških razmer. Baval se je z nemščino in citiral Heine-ja. Obiskal sem ga enkrat v šoli. V učilnici je sedel Tatar, ki se je učil pri njem ruščine. Učenec je bil kandidat za mohamedanskega duhovnika in je moral zato napraviti izpit iz ruščine. V svetli, visoki, čisti in prostrani učilnici so stali trije oddelki klopij, ker je bil naš učitelj sam, predaval je celo tudi »zakon božji (veronauk)«. V drugi polovici julija je bil »vakat« (počitnice), posebno z ozirom na to, ker je deca v tem času potrebna pri delu na poljih. Šolo je pohajalo 100 učencev, fantje in dekleta. Vlada se briga za povzdigo ljudsko-šolskega pouka. Največja zapreka obveznega pohajanja ljudskih šol je primanjkljaj učiteljev. Vojaški za-

kon krajša službeno dolžnost onim, ki znajo čitati.

Ne daleč od posestva Vajekovih na malem potočku je stala tovarna za suknjo. Lastnik je bil Tatar, trdno se držeč šeg in svoje noše in narodnosti, dočim so njegovi sinovi že bolj poruseli. V čisti ruščini je prijazno dovolil, da si ogledamo tovarno. Izmed tisoč delavcev so bili skoro sami Tartari. Hodili smo po raznih prostorih.

Delo se začneja zjutraj ob petih in traja do pol devetih zvečer s trojnimi odmorom (abed, polden, čaj), v celem tri ure oddiha. Najboljši delavec dobiva 120 rubljev na leto, najnižja plača je 48 rubljev. Parni stroj, dvigajoč vse stroje, ima pre 75 konjskih sil. Po besedah Angličana strokovnjaka, ki si je ogledal tovarno, bili so jednaki stroji na Angleškem v porabi pred sto leti.

No, zadnji dan mojega poseta ob 7. zjutraj izleteli smo Pavel, Aleksander in jaz na konjih. Ustavili smo se pri duhovniku bližnje vasi, ki sta ga moja spremljevalca spoznala le mimogrede na neki svatbi. Rani moj obisk ga ni iznenadil nikakor. Povabilivši nas v izbo, nas je pogostil z neizogibnim čajem. Name je napravil vtis izobraženega moža, izogibal se

je očitno verskemu vprašanju. Sploh se Rus ne prizadeva obračati inovercev k pravoslavlju. Vendar mora biti po njihovem mnenju pravi Slovan pravoslavne vere. —

»Batjuška« (tako nazivlje ljudstvo duhovnega pastirja) se je opravičeval, da nas zaradi odsotnosti »matjuške« (žene), ki je šla k sorodnici v posete, ni mogel pogostiti boljše. Pospravljeni ni bilo po sobi. V čedni sobici stali sta dve nepogrnjeni postelji, poleg zagrinjala banja, ker se mora duhovnik pred vsakim odhodom v cerkev zjutraj kopati. Pa tudi v vsaki vasi nahajaš jedno ali več lesenih hiš z nadpisi: »mužskaja občaja banja« in »ženskaja občaja banja«. Vsak pravoslavni namreč se skuplje najmanj vsako soboto.

Torej je blebetanje po nemških časopisih (vide »Gartenlaube«) o nečistosti ruskega »mužiká« debela neresnica.

Zahvalivši gostoljubnega duhovnika, odjezdili smo in se ustavili še le okoli poldneva v krčmi na kraju večje vasi.

Krčmarica nas je pozvala v izbo (hišo). Medtem, ko je pripravljala čaj, smo šli v vas. Zašli smo v občinsko poslopje. Prva večja soba, v katero smo stopili, bila je pisarna. Neki uradnik mi je po-

kazal še drugo sobo, namenjeno za občinske seje in nenavadno čist, našim »špehkamram« nepodoben občinski zapor.

Najnižjo upravno oblast predstavlja selskoje občestvo na zborovanjih (seljskij shod), kjer je zastopano pojedino selo po najstarešem moškem iz vsake hiše. Vsaka občina predstavlja tesno zvezano rodbino. Za davke in novake ne jamči pojdinec, temveč občina, istotako daje država pri slabih letinah posojilo občini, ne posameznikom. Tekoče posle vodi občinski odbor, kateremu na čelu stoji voljeni od vlade potrjeni »starosta«. Vsa zemlja je občinska last. Odbor jo razpredeljuje in iztirja davek, on odloča o sprejemu novih članov. Več »seljskih občestvo« se druži v »volost«, na zboru kojega zastopata po 2 zastopnika od vsakih 100 hiš z »Volostnij staršina« in z upravo na čelu. Volost pa ima tudi omejeno sodnijsko oblast. Jedino le ljudski sodniki še dandanašnji obsojajo na telesno kazen do 20 udarcev.

Z ukazom l. 1870 bil je uveden skorej po vseh gubernijah novi mestni statut (Gorodovoje položenije). Ta statut kakor tudi zemska uprava se osnujejo na temeljih gospodarske samouprave in odstranitvi različenja pri volitvah v člene

katerega so šele lani razkrinkali socialisti. Tekom časa je bil edini poštenjak na županskem stolu markí Campolat-taro. Ta je hotel očistiti Avgijev hlev, a camorra ga je odstranila naglo. Za njim je prišel na krmilo Summonte, ki je vsled razkritij Sareda sedaj moralno uničen. Ta je vsako revizijo in vsako nadzorstvo nad mestno upravo onemogočil, pomnožil število svojih pomočnikov z novimi lopovi ter jih plačeval, da so molčali o njegovih ropih. Svojim kreatoram je izročal iz mesta arhiva kompromitujoče akte ter podkupil celo opozicionalce. Podkupil je celo glavna lista, »Corriere di Napoli«, ki je bil spočetka opozicionalen, in »Mattino«. Uredniku prvomenovanega dnevnika je naklonil mastno službo nadzornika tramvaja in konjske železnice. Tudi drugi listi so imeli svoje urednike v službi pri mestni upravi samo zato, da so molčali o lopovščinah župana in obč. svetovalcev. »Mattino« je imel celo agenturo za mestne službe ter dobival za to ogromne provizije. Kompromitirana sta urednik Scarfoglio in njegova žena, pisateljica Matilda Serao, ki sta pridobila velikansko bogastvo. Škandal je torej velikanski. Mnogo oseb je moralno uničenih, a dvomiti je, da bi bila s temi razkritji ubita tudi camorra.

Vojna v Južni Afriki.

Milner ima zle slutnje! V že omenjenem svojem govoru v Pietermaritzburgu je dejal Milner, da je cilj želja vseh: srečna, napredujoča Južna Afrika, velika skupnost pod angleškim praporjem. Toda tega se ne sme pričakovati takoj; treba je potrpljenja. Ali na mesto potrpljenja ne sme stopiti apatičnost in brezupnost, ako bi se stvar zasukala slabo. Milner torej sluti, da se bodo razmere v Južni Afriki obrnile še na slabše! Vodja liberalne stranke, Campbell-Bannerman je imel v Štirlingu govor, v katerem je dejal, da slabša vojna Anglijo v vseh delih sveta. Vsa politika vlade je bila od početka do sedaj napačna. Povsod je kazala obžalovanje vredno neprevidnosti, nekatere metode angleškega vojevanja pa so bile naravnost barbarske. Požiganja farm in zganjanja žensk in otrok v takozvanih koncentracijskih taboriščih ni možno opravičiti. Vojna pa se mora seveda nadaljevati z energijo do uspešnega konca. Potem pa je treba s spravljivim postopanjem pridobiti sedanje nasprotnike ter jih izpremeniti v prijatelje, ki bodo srečni pod hegemonijo Velike Britanije. Žal, da sedanja politika vlade tega ne doseže! Nemcem se je Chamberlain s svojim govorom, katerega je imel te dni v Edinburghu, sila zameril. Primerjal je namreč vojevanje l. 1870/1 z vojno z Buri ter trdil, da so ravnali Nemci s Francozi prav tako, kakor ravnajo sedaj Angleži z Buri! Nemški listi z ogorčenjem zavračajo vsakršno primerjanje! Italijanski listi so prinesli neko pismo, katero je pisal Dewet neki gospej v Genovo nedavno. Po tem pismu se sodi, da Dewet še živi. Dewet piše: »Sam Bog vé, kdaj se dovrši

mestnega zastopa. Te volitve v mestni zastop se vršijo vsako četrto leto. »Gorodskaja дума«, t. j. občni zbor občinskih zastopnikov peča se z vprašanji, tičočimi se raznih strok mestnega blagoustrojstva in voli za tekoča dela mestno upravo pod predsedništvom župana »(Gorodskoj golova)«. Nad »volost« stoji »uězd« vsa ruska imperija pa razpada na 68 gubernij. Nekatere severne in vzhodne gubernije zavzemajo več prostranstva kakor razne zapadne države.

Na čelu gubernije stoji gubernator. Za Aleksandra II. so bili postavljeni generalni gubernatorji na čelo več gubernij z razsežno politično in vojaško oblastjo. Za upravo gospodarskih zadev, zemskih davkov, prometa, narodnega izobraževanja, zalaganja vojske s živežem, dobrodelnih naprav bili so osnovani zemski zbori (zemskija sobranija) »uězd« u in v guberniji, sestojč iz zastopnikov, mestnih zastopov in kmečkih občin. Voljeni (glasnice) ne smejo biti mlajši 25tih let in morajo biti posestniki nemovistij določene velikosti. Ujězdni in gubernijski zemski zbori se zbirajo vsako leto enkrat o določenem času. Tekoča dela pa opravljajo »zemskie uprave«, ujězdne in gubernijske, členi katerih volijo zemski zbori iz njihove srede. (Dalje prih.)

ta vojna! Jaz in moja četa smo trdno sklenili óvrsto boriti se do kraja«. Dewet trdi, da ima vsega dosti, le konji trpé radi dolgih maršev.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 29. oktobra.

— **Osebnosti.** Absolvirani tehnik, g. Ivan Pacák, je imenovan stavbnim adjunktom pri kranjski deželni vladi. K železniški ekspozituri v Jesenice prideta nadinženir g. Fran Schulz z Dunaja in stavbni pristav Valerijan Zaleski iz Krakova.

— **Zavratni atentat** na šentvidskega nadučitelja g. Žirovnika je obudil občno ogorčenje. Navedli smo v soboto fakta in jasne dokaze, kako sistematično in s kako hudobnostjo sta šentviški fajmošter in njegov kapelan ščuvala ljudstvo proti Žirovniku ter je z lažmi in z zvijačami zbegala. Iz naših navedeb, ki jih lahko vsak čas dokažemo pred sodiščem, izhaja pač brezdvomno, da je atentat na Žirovnika sad tega duhovniškega hujskanja. »Slovenca« je naše razkritje tako zbudilo, da je spisal sila dolg odgovor, v katerem pa se niti z besedico ne upa tajiti ne jednega od nas navedenih faktov glede duhovniškega ščuvanja, ampak skuša le novi z vsakovrstnimi zvijačnostmi zoper Žirovnika in zoper učitelstvo sploh. No, z lažmi in s podtikanji, z zvijačami in z naltalcevanjem se ne utaji in tudi ne ublaži za razmere v deželi preznačilno dejstvo, da so duhovniki s svojim brezmejno hudobnim hujskanjem naščuvali šentvidčane tako, da se je mej njimi našel celo človek, ki je poskušal Žirovnika ustreliti. In to je, kar daje celi zadevi signaturo, kar daje poskušnemu atentatu velik in tudi političen pomen.

— Kmetijsko ministrstvo in konsumno društvo v Dobropoljah.

Včeraj smo poročali, da sta pregledovala v soboto dva uradnika iz kmetijskega ministrstva v družbi z revizorjem »Gospodarske zveze« Pelcem konsumno društvo v Dobropoljah. Čemu to pregledovanje? Konsumno društvo v Dobropoljah je pasivno in nima daleč tja, kamor je prišlo ono v Kašlju, t. j. v konkurs. Z nakupovanjem in oddajo kmetijskih pridelkov naredil je oberkonsumar Jaklič fijaslo, konsum je imel pri teh podjetjih le izgubo. Kupčija s cukrom in kofetom tudi ne krije velikih režijskih stroškov, katere ima konsum na ljubo neveščim uslužbencem, ki se mastijo na škodo zabitega dobropoljskega prebivalstva. Mlekarna jim sicer pomaga, da konsumarji kar trumoma ne izstopajo, a dobička tudi nimajo pri njej, da bi ž njim mašili prazno bisago očeta »konsuma in njegove hčerke vile« Jaklič. Za nakup stavbenega prostora, na katerem so zidali »konsumni dom«, dali so 9000 K in stavba je stala tudi najmanj 25.000 K. Teh 34.000 K je treba obrestovati, kar pomeni na leto najmanj 1700 K več režijskih stroškov. Jaklič in Žlindra dobro poznata neznosno stanje svojega vzornega konsuma, ki je bil nekaj vzor in konsumski Meka, kamor so potovali se učiti konsume snovati razni štajerski, koroški in primorski derviši, da bi postali vredni hadži-konsumarji v duhu žlindre in njenega pre-roka Jakliča. Sedaj pa preti polom temu konsumu, in tak polom ne bi bila le velika blamaža pred liberalnim svetom, temveč še večja pred domačim in »obmejnimi« klerikalizmom, kajti vsa še tako zabita konsumarska kaplančeta bi spoznala katoliški švindel v celi nagoti. Upanje, da bo dr. Žlindra s pomočjo napodenih kmetov vladal v deželnem zboru z absolutno večino, in tako dobil sredstva na roko z deželnim denarjem podpreti falirane in goljufive konsume, je šlo po vodi. Iz svojega dr. Žlindra ne more rešiti dobropoljskega konsuma in Jaklič je vesel, da ima svojo vilo na suhem, čemu bi jo dal konsumu nazaj! Kako tedaj polom preprečiti? Kmetijsko ministrstvo naj pomaga ter naj da »kmetijskemu društvu« v Dobropoljah znatno podporo! Dr. Šusteršič je gotovo v tem smislu na Dunaju deloval in prosjačil, a on je tudi dobro vedel, če bo ministrstvo na Kranjskem vprašalo mero-dajne faktorje, da ti ne bodo priporočili dobropoljskega konsuma za podporo. Kaj

tedaj storiti? Sumničil je v ministrstvu po svoji navadi in pri odnošajih v kmetijskem ministrstvu mu ni bilo težko najti posluha za svoje predloge, mereče na to, da naj se ministrstvo samo prepriča o stanju konsuma v Dobropoljah. Dr. Šusteršič si je mislil, ako ministrstvo sede na to limanico, bosta v družbi z Jakličem že skrbela, da zagledajo slovenščine nevešči ministrski zastopniki prav lepo Potemkinovo vas, mimo katere jih bode vodil cicerone Pelc, kot strokovnjak v nadziranju zadržal s falsificiranimi bilancami. Prišlo in zgodilo se je tako. Ministrski odposlanci so po razjasnilih Pelca in Jakliča v teku par ur bržkone vse v najlepšem redu našli, poučeni so bili, kako strašno neumorno in nesebično se Jaklič peha za napredek kmetijstva, in na podlagi poročila dobi Jaklič državno podporo iz davčnih novcev, s katero bo kakor sedaj ubijal težka bremena noseče trgovce, a pri tem kmetovalcem ne le nič pomagal, temveč jim le škodoval, ker gotovega poloma vendar ne bo zaželen, temveč polom le za nekaj časa odnesel, da bo za zapeljane Dobropoljčane še občutnejši. Mi pa pozivljemo naše poslance, da zapričeto Šusteršičevo intrigo izjalové ter zahtevajo od kmetijskega ministrstva, da naredi državno podporo zavisno od prave in popolne revizije dobropoljskega konsuma. Oni naj povedo, da se dobropoljsko konsumno društvo ni hotelo podvreči taki reviziji od strani deželnega odbora, ko se je šlo za deželno podporo, s čimur je ta konsum priznal, da se boji, in da mora biti kje kaj gnilega. In če bi bilo tudi vse v redu, moramo vendar protestovati proti podpiranju konsumnih društev iz javnih zakladov na škodo trgovskega stanu, kajti dobropoljsko kmetijsko društvo je to le po imenu, v resnici je pa čist navaden, priprost konsum.

— »Piccolo« in »Katoliški Obzornik«.

Današnji »Piccolo«, tisti strupeni židovski list, ki vodi v Trstu najzavratnejši boj zoper Slovence, je silno navdušen za »Katoliškega Obzornika«. Posvetil je tej reviji slovenskega duhovništva poseben članek, v katerem krepko fruktificira »Katoliškega Obzornika« izvajanja zoper slovenski bogoslužni jezik v katoliški cerkvi ter v zahvalo proglašja pisatelja tistega članka, dr. Grudna, za učenjaka in nepri-stranskega duhovnika. Še več! »Piccolo« hoče vedeti, da slovi (!) Gruden na Kranjskem zaradi svoje temeljite kulture, in opozarja Vatikan na Grudnov članek, češ, Grudnove besede morajo Vatikanu vendar odpreti oči, da ne bo več podpiral tistih škofov in duhovnikov, ki hočejo odstraniti latinščino iz cerkve. »Piccolo« in »Katoliški Obzornik«, židovski Lahoni in »slovenski« duhovniki so se torej našli. Bodi blagoslovljena ta zveza, saj bo vendar nekoliko pripomogla, da bo naš narod spoznal kakšne gade redi na svojih prsih.

— Koblar bojkotira politične nasprotnike.

Klerikalni listi so po volitvah začeli tarnati, da liberalci bojkotirajo klerikalce. Že takrat smo pojasnili, da je to le zvijača, da bi se tako naščuvalo klerikalce, naj res bojkotirajo liberalce. Klerikalci so že večkrat pozivljali na bojkot in ga tudi izvršujejo. V tem oziru so kruti in grede do zadnje meje. Kranjski dekan Koblar se seveda tudi ravna po tem načelu. Koj drugi dan po volitvi je začel kupovati meso za svoj blagoslovljeni želo-dec drugod, ker se njegov prejšnji mesar ni udeležil volitve. In tako kakor Koblar postopajo tudi drugi klerikalci, povsod in brezobzirno. To počenje se da paralizirati samo na ta način, da naprednjaki svoje somišljenike podpiramo.

— Dobro in slabe dovtime

so delali predvčerajšnjim doli na konci Dolenske, nekje blizu Velike doline, ko se je vršila neka poroka. Nevesta je stopila pred altar z vencem na glavi, kakor čista neomadeževana devica. Ali pravice do tega venca ni imela, to je lahko vsak sam videl in vsak je lahko presodil, da je nevesta to pravico že pred več meseci izgubila. Ljudje so se seveda smejali in delali neusmiljene šale, ker je nevesta daleč na okoli znana kot največja tercijalka, tretjerednica in »Marijina devičarica«. Ko bi bil škof slišal, kako so se ljudje iz »Marijinih družb« norca delali, bi jih kmalu vse odpravil, kar bi bilo sicer ženski npravnosti samo na korist.

— **Zgled nenasiitne malhe.** V »Soči« čitamo: V vasi blizu Gorice na desnem bregu Soče je umrla revna ženica. Denarjev za pokop ni bilo. »Nunc je rentail: »Jaz je ne pokopljem; naj jo kdor hoče!« — Usmilila se je podžupanova žena in šla, da bi omečila trdno nunčovo srce. Ali ta je neprijazno zahropel: »Naj pride vaš mož; ako bo on stal dober za stroške, pa jo pokopljem!« — To je čista resnica! Ali ni to vrl namestnik božji?! Pa se bodo čudili, ako udarimo po takih — tiranih našega ljudstva! Ne za vero, ampak za — béro se tepejo!

— Mariborski porotniki.

Iz Ptujja se pam poroča: Zadnja »Marburger Zeitung« prijavlja imena izžrebanih porotnikov za bodočo porotno zasedanje v Mariboru. Izžreban so iz mesta Ptuj: gg. Karl Ackerman, Josip Fürst, Raimund Sadnik in Leopold Slamitsch, vsi pristaši nemške stranke. Iz celega ostalega okoliša ptujskega glavarstva izžrebana sta samo dva, namreč: g. Florijan Kuharič iz Ključarevec in g. Fran Vraz iz Cerovca. Ta dva bodeta sigurno pri vseh političnih in tiskovnih pravedah odklonjena. Pomisliti se mora, da ima ptujsko okrajno glavarstvo nad 83.000 prebivalcev, med temi broji mesto Ptuj blizu 4000 prebivalcev. Sedaj se lahko razsodi pravičnost razmerja glede števila porotnikov. 40.000 Ptujčanov je dalo štiri porotnike, 7900 ostalih prebivalcev pa dva!! Te številke kažejo jasno, kaka je ta pravičnost in ta enakost — pred zakonom. O umrlem Heinricherju se je v državnem zboru dokazalo, da je znal pri izžrebanju porotnikov na spreten način »korigirati slučaj«. Pri mariborskem okrožnem sodišču tega ni treba. Številke, ki smo jih zgoraj navedli, govore več kakor vse dokazovanje, ki je dandanes za nekoje faktorje itak že preperela in zastavela navada. Ali je zadobilo že veljavo priznana načelo: Sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas? In naši državni poslanci še pomišljajo, če bi stavili kak predlog ali kako interpelacijo. Tužna majka!

— Iz pravosodne prakse v Trstu.

Pred nekoliko tedni se je vršila pri deželni sodnji v Trstu prizivna razprava radi razžaljenja časti. Nekdo s Krasa je razžalil drugega z besedami: »Vi ste zmočen« (zmešan, nečiste pameti). Zaradi tega razžaljenja je žalivec dobil od sežanske okrajne sodnje primerno kazen. Ker pa se ni hotel udati tej kazni, uložil je priziv na drugo instanco in vsled tega priziva se je vršila omenjena prizivna razprava. Prizivni razpravi je predsedoval deželnega sodišča svetnik Petronio vpričo treh tovarišev, od katerih zna dvojica še precej dobro — tako se menda hvalita sama — slovenski. Čim je predsednik proglasil razpravo otvorojeno se je — ne bi bil tudi samo informativno zaslišal stranko — posvetoval se svojima tovarišema in je v imenu Njeg. Veličanstva proglasil razsodbo, s katero je bil obtoženec rešen kazni prisojene mu od okrajne sodnje v Sežani, ter je bilo naloženo stranki-tožiteljici, t. j. razžaljenemu, da plača žalilecu vse stroške prve in druge stopinje, a vse to iz razloga, ker v besedi »zmočen« ali — kakor se je izrazil predsednik — »bagnato« ni obseženo nikako razžaljenje časti!! Sodnik je menil, da beseda zmočen pomeni — kopan! Torej v pričo senata, v katerem sedita dva slovenščine vešča svetnika, in v pričo strank slovenske narodnosti, katerih niti povprašali niso o pomenu besede »zmočen«, proglašja predsednik žalivca oproščenim, češ, da beseda »zmočen« pomenja »bagnato« in da v tej besedi ni obseženo kaznjivo dejanje in obsoja razžaljenega v povračilo vseh stroškov?! Nečuvno, neverjetno, a resnično! Ubogi mož torej ne da ni zadobil zadoščenja, do kakoršnega je imel pravico, ampak mora vrhu tega plačati še toženi stranki stroške. In vse to radi nepoznanja našega jezika od strani c. kr. sodnijskih uradnikov!

— Občni zbor političnega društva »Edinost« v Trstu.

se je vršil v nedeljo ob mnogi udeležbi. O splošnem političnem položaju je govoril državni posl. Spinčič, o položaju v tržaškem mestnem zboru pa deželni posl. dr. Rybač.

— **Slovensko gledališče.** Sinoči se je poslovila g. Polakova. Trikrat zaporedoma se je ob njenem gostovanju napolnila hiša, in sicer ob isti opereti. Občinstvo ji je prirejalo burne ovacije. Tudi sinoči se je igralo prav dobro ter sta se poleg g. Liera odlikovala zopet g. Deyl in gospa Danilova. Pohvalno moramo omenjati končno tudi g. kapelnika Mitroviča, čegar zasluga je, da so se v pevskem oziru izvršile vse tri predstave »Mamzelle Nitouche« gladko in lepo.

— **Šentjakovski in trnovski davkoplačevalci** imajo prijateljski sestanek glede važnega gospodarskega dogovora, dne 30. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v gostilni »Miramar«, Stari trg št. 19 ter se pričakuje mnogobrojne udeležbe.

— **Dr. Karl Hinterlechner**, naš rojak, je izdal v posebnih odtiskih sledeče razprave: a) Vorläufige petrographische Bemerkungen über Gesteine des westböhmenischen Cabriums. — b) Beiträge zur Kenntnis der geologischen Verhältnisse Ostböhmens. I. Theil. (Der Gneissgranit und die Dislocation von Pottenstein a. d. Adler.) — c) Ueber Basaltgesteine aus Ostböhmen. — d) Granitit als Einschluss im Nephelin. Tephrite des Kuñetitzer Berges bei Pardubitz in Böhmen. — e) Bemerkungen über die krystallinischen Gebiete bei Pottenstein a. d. Adler und östlich von Reichenau-Lukawitz-Skührow auf dem Blatte »Reichenau und Tyništ.« — Vse te razprave se izšle z opazko »Separat-Abdruck aus den Verhandlungen der k. k. geol. Reichsanstalt. Wien. 1901.« — Slovenske geologe opozarjamo na te spise mladega našega znanstvenika!

— **Slovensko zidarsko in tesarско društvo** ima v nedeljo dne 3. novembra t. l. ob treh popoldne v društvenih prostorih — sv. Petra cesta št. 5. — svoj redni občni zbor po sledečem vsporedju: 1. ogovor predsednikov, 2. poročilo tajnikovo, 3. poročilo blagajnikovo, 4. poročilo računskih preglednikov, 5. volitev, a) odbora, b) namestnikov, c) pregledovalcev računov, 6. raznoterosti.

— **Glavni letošnji raport** se bo vršil dne 4. novembra ob 9. uri dopoldne, in sicer kakor v prejšnjih letih v prostorih vojaško-znavstvenega društva v kazini. Naknadni raport se bo vršil 14. novembra ob 9. uri dopoldne pri dopolnilnem okrajnem zapovedništvu št. 17. (Ambrožev trg).

— **Zapriseženje rekrutov** se bo vršilo dne 1. novembra ob devetih dopoldne v novi pehotni vojašnici.

— **V Novem mestu** se ustanovi ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Ubegel jetnik.** Dne 27. t. m. je iz sodnega zapora v Žužemberku pobegnil zaradi tatvine zaprti 16letni Fran Petsche.

— **Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju** ima v četrtek, dne 14. novembra svoj 13. občni zbor v dvorani »Slovanske Besede« na Dunaju, I. Braunerstrasse 7. Začetek ob šestih zvečer. K temu zborovanju uljudno vabi odbor.

— **Društvo „Zvezda“ na Dunaju** priredi v nedeljo, dne 3. novembra t. l. svoj zabavni večer v dvorani »Regensburgerhof«, I. Sonnenfelsgasse 2. Zabavni večeri tega društva so vsako prvo nedeljo v mesecu, h katerim pa odbor posebnih vabil ne razpošilja. Pristop imajo gg. udje in prijatelji društva. Začetek ob šestih zvečer.

— **Mejnarodna panorama.** Tudi sedaj razstavljeni ciklus francoskih mest Marseille, Lyon in Boulogne ob morji se odlikuje s posebno slikovitostjo in plastičnostjo, s katero so izvedene vse slike, ki kažejo živahno gibanje v teh znamenitih francoskih krajih. Naj nikdo ne zamudi ogledati si teh krasnih razgledov, ki ostanejo do konca tedna na ogled. Potem pride na vrsto divni Carigrad, ki ima, kakor znano, najkrasnejšo lego sveta.

— **„Privatni docent dr. Albert Kordesch.“** V listu »Grazer Tagespost« je bilo čitati, da so 26. t. m. dobili v Budimpešti na Andrassyjevi cesti ležati 58 let starega, slabo oblečenega človeka, ki je dejal, da je bivši privatni docent na graškem vseučilišču dr. Albert Kordesch. Pripovedoval je, da se je moral leta 1888 vsled bolezni na živcih

odpovedati docenturi in da je prišel iz Grada v Budimpešto, kjer je bil korektor. Vsled bolezni je moral tudi to službo opustiti in tako je prišel v vedno večjo revščino. Naposled je moral beračiti in da bi pozabil svoje gorje, se je udal pijančevanju. Rešilna družba je moža spravila na noge, mu dala nekaj kron in ga odpravila v njegovo stanovanje, kjer živi s svojo rodbino. Privatni docent dr. Albert Kordesch je Ljubljčan, 58 let star, samski komptoirist in ljubljanski policiji dobro znan pustolovec. Bil je že mnogokrat zaradi goljufije in tatvine kaznovan in se klati vedno po svetu okoli.

— **V Ameriko** se je odpeljal danes ponoči z ljubljanskega južnega kolodvora 59 oseb. Izmed teh jih je bilo 44 iz Reke. Tudi dva fanta, ki sta hotela se odtegniti vojaški dolžnosti, sta bila vmes.

— **Pogreša se** 15letni trgovski vajenec Ivan Jamnikar z Viča. Dne 25. t. m. je šel z doma in se ni več vrnil.

— **Zaprli so** Dolenčevega hlapca Jurija Franca, ker je ukradel več bakrenih cevij in jih hotel pri starinarjih prodati.

— **Mestna posredovalnica za delo in službe. Telefon št. 99.** Od 18. do 24. oktobra je dela iskalo 18 moških delavcev in 46 ženskih delavk. Delo je bilo ponudeno 6 moškim delavcem in 25 ženskim delavkam. Stanovanja 4 najemniki stanovanj, 1 najemnik prodajalne, 1 najemnik mesečne sobe, 1 oddajatelj letnega stanovanja, 1 oddajatelj mesečne sobe, 72 delavcem je bilo 44 odprtih služb nakazanih in v 27 slučajih se je delo vsprejelo in sicer pri 8 moških delavcih in 91 ženskih delavkah. Od 1. januarja do 24. oktobra je došlo 2457 prošenj za delo in 2242 deloponudb 3823 delavcem je bilo 2275 odprtih služb nakazanih in v 1490 slučajih se je delo vsprejelo. Delo ali službe dobe takoj 3 delavci za pivarno, 5 konjskih hlapcev, 1 računajoča natakara, 3 kuharice, 5 deklic za vsako delo, 2 deklici k otrokom, 2 kuhinjski deklici, 1 postrežkinja. Službe iščejo dva trgovska pomočnika, več blagajničark in prodajalk, 1 stenograf, 1 sodar, 1 gozdar, 1 raznašalec, 1 kurilec, 1 hišnik. Takoj je oddati 1 malo stanovanje ter več mesečnih sob, za februar je oddati stanovanje z 5 sobami.

— **Dvořákova slavnost v Pragi.** Najslavnejši svetovni skladatelj Fr. Anton Dvořák je letos 60 let star. V njegovem rojstnem mestu slavili so rojstni dan dne 8. septembra s posebnimi slavnostnimi koncerti. V Pragi prireja češko narodno gledališče ravnokar ciklus vseh gledaliških del Dvořákovih, med temi izvaja se tudi veliki oratorij Dvořákov »Sveta Ljudmila« scenično na odru narodnega gledališča. Sedaj je društvo »Umelecke Beseda« v Pragi sklenila, da proslavi 60. rojstni dan skladateljev z veliko glasbeno slavnostjo, ki bo trajala od 6. do 11. novembra. S sodelovanjem narodnega gledališča, filharmonikov, češkega komornega društva, slavnega češkega kvarteta ter pevskega zbora Hlahola izvršila se bo slavnost v sledečem vsporedju: 6. novembra priredi »Hlahol« sere nado Dvořáku; 7. novembra izvaja se v narodnem gledališču opera »Rusalka«, 8. nov. je izvanredni komorni koncert češkega kvarteta v Rudolfinu, 9. nov. poje se istotam veliki »Requiem« Dvořákov za mešan zbor, soli in orkester; 10. nov. je slavnostno zborovanje in predavanje o Dvořáku po profesorju konservatorija K. Knittlu; isti dan popoldne velik simfoničen koncert »Umelecke Besede« s sodelovanjem filharmonikov pod vodstvom Trnečka, Nedbala in Hoffmanna; isti dan zvečer slavnostni banket; 11. nov. izvaja se pa na odru narodnega gledališča scenično oratorij »Sveta Ljudmila«. — Kakor čujemo, bo tudi naša »Glasbena Matica« slavnosten koncert v letošnji koncertni sezoni posvetila svojemu častnemu članu Dr. Anton Dvořáku.

— **Iz slovanskega sveta.** P. Stojalowski je obsojen na dva dni zapora, ker je opsoval svojega sodruga poslanca Kubíka. V peštanski kraljevi operi bo pela gospa Burianová Mařenka v »Prodani nevesti« v češkem jeziku. — Poljaki zavidajo Čehom, ker misli vlada za češko kraljevino, oziroma za Prago, vnesti v

proračun večjo svoto za kulturne in gospodarske zavode. »Nár. Listy« so radi tega na Poljake nevoljni. — Hrvatje so začeli izdajati narodni album: »Odlični Hrvatje XIX. stoletja«. — Srbi pa »Odlični Srbi XIX. stoletja«. Semtertje se razvname kak prepriček, je-li ta ali oni pisatelj bil Srb ali Hrvat.

— **Henrika Mattonija ustanova štipendije.** Koncem oktobra t. l. se bo razpisala na c. kr. vseučilišču na Dunaju ustanova štipendije v znesku 700 K za najboljše znanstveno delo na polju slovestva o zdravilnih vodah. Določbe, na podlagi katerih se prizna štipendija, so od pretečenega leta znatno olajšane s tem, da ni treba prosilec tekom kratkega roka 12 mesecev, temuč šele tekom treh let po izvršeni promociji za doktorja objaviti tiskano izvorno delo, ki govori o zdravilstvu zdravih vodah. Z ozirom na to ne neznatno podaljšanje obroka se pač pričakuje, da se zglati nebroj prosilcev.

— **Zvita ženska.** Nekako pred 30 leti je nameravala brodarstvena družba v Liverpoolu razširiti svoje hiše ter je v to svrhu odkupila od neke starejše gospodične njeno hišo. Ta je hišo res prodala družbi, izgovorila pa si je, da se njej in njeni spremljevalki dovoljuje brezplačna vožnja po vseh barkah društva. In že drugi dan po potrjeni pogodbi je prodala vse svoje pohištvo ter se je od tega časa vozila celih 30 let do svoje smrti pred nekaj dni po društvenih parnikih. V časnikih je naznaila, da se ž njo morejo prevažati dame kot spremljevalke za jako nizko ceno. S tem si je baje prislužila kakih 40.000 K. Družba ji je zamenj ponujala denar, da se pogodba v onem smislu razveljavi.

— **Z glavo pod pazduho** je prišel na policijsko stražo v Parizu neki mož Marcell Nonneville, toda glava pod pazduho je bila iz lepenke, grlo pa je bilo rudeče pobarvano. Na svojem grlu je imel enako barvo. Komisarju pa je pripovedoval, da ga je povozil voz ter mu odbil glavo. Komisar je hotel blaznika pomiriti ter mu je prijateljsko svetoval, naj gre k zdravniku ter si pusti odbito glavo nastaviti na svojo truplo. »Pač bi bil nore, je dejal mož z glavo pod pazduho, to bom raje hodil brez glave, vsaj me ne bo kdaj bolela, zobje pa tudi ne. Moža so slednji vtaknili v blaznico.

— **Sleparija.** K dragotinarju Dieulafoiu v Parizu je prišel pred kratkim neki eleganten gospod ter si je hotel kupiti prstan. Med tem, ko si je izbiral med prstani, je prišel v prodajalno berač. Kupovalec je vtaknil roko v žep ter je dal beraču dar. Dragotinar je gledal na kupčevalčeve prste in je zapazil, da je berač stisnil nekaj »blišččega«. — Pustil je oba pri miru, ko sta pa odšla, ju je sledil. Na trgu Ventimille sta se berač in kupovalec prstanov srečala, nato pa odšla na glažek vina. Ondi ju je dal dragotinar aretirati. Berač je moral pač prstanček vrniti.

Književnost.

— **„Planinski Vestnik“** št. 10 ima sledečo vsebino: 1.) Razor. Spisala + dr. Karel Chadounský ml. in Anton Dvořák. — 2.) Iz mojega nahrbtnika. Spisal I. M. 5. Skozi Zillerthal v Inomost in Mals. — 3.) Iz Ruš na Klopni vrh. Spisal A. Lesjak. 4.) Društvene vesti. 5.) Razne vesti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 29. oktobra. V današnji seji poslanske zbornice je ministrski predsednik Körber obrazložil, kaka naročila je — v svrhu podpore industrije — vlada že oddala ter dostavil, da se pred novim letom odda še za 6 milijonov kron naročil. Biankini je interpeliral glede predloga bivšega italijanskega ministra Luzzatta zastran podaljšanja trgovinskih pogodb za eno leto. Daszinski nabira podpise za interpelacijo, v kateri je razkrito, da obstoji v Nemčiji poseben urad, kateremu se predlože vse slovanske pošiljatve, da jih pregleda. V proračunski debati je mej drugimi govoril tudi Pogáčnik, ki je izjavil, da bo Šusteršičev klub glasoval proti proračunu.

Dunaj 29. oktobra. Posl. Herzog je izstopil iz vsenemškega kluba, ker

ga je ta hotel izključiti, ako protijemu izrečenih obdolžitev ne pojasni.

Dunaj 29. oktobra. Govorice o krizi v ministertvu se še vedno vzdržujejo, in sicer se nanašajo vse na ministra Rezeka. Ta danes sploh ni prišel v zbornico. Körber pa je imel v zadevi Rezkove krize dolgo posvetovanje z načelnikom mladočeskega kluba.

Dunaj 29. oktobra. Davčni odsek je izvolil na mesto dra. Kaizla svojim predsednikom dra. Kramara. Ta je dobil 18 glasov, nemški kandidat dr. Menger jih je dobil 11.

Budimpešta 29. oktobra. Nekateri tukajšnji listi trde, da se hči nadvojvode Karola Ludovika zaroči z grofom Salmom; drugi listi trdijo, da je to hči nadvojvode Friderika.

Budimpešta 29. oktobra. Tukajšnja policija je aretirala barona Ernesta Waldburga, nezakonskega sina umrlega nadvojvode Ernesta, in sicer zaradi raznih goljufij. Pripomniti je, da aretirani baron Waldburg trdi, da je legitimni sin nadvojvode Ernesta, češ, da je bil nadvojvoda z njegovo materjo morganatično poročen. Policijska oblastva so že dlje časa bila Waldburgu na sledu, zlasti so se bavile z njim policije na Dunaju, v Budimpešti in v Ljubljani. Kaže se, da je bil Waldburg v zvezi s celo družbo sleparjev. Sedež tej družbi je v Budimpešti, pomočniki pa prebivajo na Dunaju in v Ljubljani. Družba je poglavitno delala s falsificiranimi dokumenti. V zadevo je zapletena tudi neka veleugledna dama, radi česar je prezident dunajske policije osebno potoval v Budimpešto.

Bruselj 29. oktobra. Hagsko mirovno razsodišče bo imelo sredi meseca novembra sejo, v kateri se odloči, je-li razsodišče kompetentno izreči kako sodbo glede južnoafriške vojne, kakor so to s posebno vlogo zahtevali zastopniki Burov.

London 29. oktobra. Kitchener javlja, da so Buri te dni na treh krajih naskočili Angleže, a da so bili vsi trije naskoki odbiti.

Narodno gospodarstvo.

Gospodarska zadruga v Solkanu pri Gorici njen pomen, razvoj in njeno delovanje.

(Dalje.)

Čujmo, kaj piše o izdelku teh mizarjev in o bodočnosti njih izdelka na svetovnem trgu naš rojak gosp. dr. Karol Pečnik, zdravnik v Aleksandriji, mož, ki je trgovino na Jutrovem, posebno pa v Egiptu temeljito preštudiral. »Soča« od leta 1898. poroča:

V Solkanu pri Gorici se preživi veliko delavnih mizarjev s podrobnim delom za izvoz. Ta mizarska dela so znana po vsem Jutrovem po nekih posebnostih pri izdelovanju, ki so jih baje uvedli Korminčanje po prizivku »all' uso Cormons«. Lah v Trstu naroči pri Solkanu mizo, recimo za pet forintov; ta svota velja delu in materialu. Lah uvoznik jo ukrea na parobrod ter jo proda svojemu komisijonarju, recimo v Aleksandriji. Jaz in več tukajšnjih rodoljubov smo začeli poizvedovati. Recimo, miza, ki jo proda Solkanec Lahu za pet forintov, se proda v Aleksandriji povprečno za štirinajst forintov. Računimo zdaj! Prevoz iz Trsta v Aleksandrijo po Lloydovih parnikih in carina znaša nekako 14 do 16, največ pa do 19%, izvirne vrednosti, na carino odpade od tega 8%, izvirne vrednosti. Stroški za transport iz Solkana v Aleksandrijo s carino vred ne presegajo tedaj nikakor jednega forinta vrednosti. Miza stane tedaj vsega skupaj prodajalca 6 forintov na trg v Aleksandrijo postavljena. Posredovalca v Trstu in Aleksandriji si torej prislužita lepih 8 forintov skoraj brez dela. In mizar v Solkanu? Recimo za material plača 2 forinta, — in po trdem večdnem posštenem delu se prisluži cele bore 3 for. Špekulant spravi tu tedaj celih 8 forintov v svoj žep. Preglejmo si to stvar še enkrat: Material 2 for., delo 3 for. delavec, transport in car. 1 gld. Dejanjska vrednost 6 forintov.

Špekulacija z dejansko vrednostjo 8 forintov. Posredovalec: Delavec 3 for., postransko 3 for., posredovalec 8 for. Da 14 for. kot praktična cena mizi v Aleksandriji. (Dalje prih.)

Zagreb, 30. aprila 1901.

Gg. Žnideršič & Valenčič Ilir. Bistrica

prva kranjska tovarna testenin,

Gospod J. Weiser je prejel danes
odposlane makarone ter Vam moramo
izreči (1727-12)

največje priznanje

kajti blago je v istini izvrstno.

Prva
zagrebska agenturna zadruga.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 26. oktobra: Dr. Leonhard Klotz, inf. stolni prost, 82 let, Pred škofijo št. 9, ostrelot.

Dne 27. oktobra: Marija Novljan, tesarjeva hči, 27 let, Illova št. 43, jetika.

V deželni bolnici:

Dne 24. oktobra: Apolonija Šilar, gostija, 68 let vsled raka.

Dne 25. oktobra: Rozalija Dernovšek, gostija, 72 let, srčna hiba. — Anton Vovk, gostič, 44 let, naduha.

Dne 26. oktobra: Jurij Kobalj, gostič, 77 let, kap. — Neža Albrecht, delavka, 19 let, jetika.

Dne 28. oktobra: Fran Razpotnik, ljudski učitelj, 35 let, rudeča griza.

V hiralnici:

Dne 26. oktobra: Neža Kastelic, zidarjeva žena, 86 let, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Vlaka nad morjem 308 m. Srednji zračni tlak 756.0 mm.

Okt.	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura v °C	Vetrovi	Nebo	Možna v 24 urah
28	9. zvečer	742.3	9.4	sl. jvzhod	oblačno	
29	7. jutraj	739.8	4.3	sl. jvzhod del.	jasno	
	2. popol.	738.6	10.0	sl. jug	oblačno	0.0 mm.

Srednja včerašnja temperatura 9.6°, nor-
male: 8.0°.

Dunajska borza

dne 29. oktobra 1900.

Skupni državni dolg v notah	98.55
Skupni državni dolg v srebru	98.40
Avstrijska zlata renta	118.60
Avstrijska krona renta 4%	95.50
Ogrska zlata renta 4%	118.55
Ogrska krona renta 4%	93.10
Avstro-ogrski bančni delnice	1800
Kreditne delnice	616.75
London vista	239
Nemški državni bankovci za 100 mark	117.22 1/2
20 mark	23.45
20 frankov	19.03
Italijanski bankovci	92.50
C. kr. cekini	11.31

V privatni hiši se sprejmejo trije gospodje

na hrano. (2370-1)

Kje? pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Dobro ohranjena

prazna posoda

od desertnega vina, konjaka in žganja,
po 25, 30, 40, 50, 60, 100 in 600 litrov,
je na prodaj pri tvrdki

Kham & Murnik

trgovina s špecerijo, delikatesami ter
vinarna. (2372-1)

Ivan Čeh

vinski trgovec, posestnik in gostilničar
priporoča vsem cenjenim slov. vinskim
kupčevalcem, ki kupujejo vina po Istri,
svojo (2338-2)

vinske zaloge in gostilne.

Na razpolago ima tudi **spalne sobe**
v novi hiši, 30 korakov od železniške
postaje Roč (Rozzo). Daje tudi brez-
plačno pojasnila in vseh vinskih zadevah.

Pozor!

HIŠA

s prav dobro vpeljano pekarno-sladničarno je na
prodaj. Poslopije stoji na jako lepem mestu v
Trstu; skupni dohodki znašajo 3000—4000 gid.
na leto. Pekarno-sladničarno prodaja se z vso opremo.
Ponudbe naj se pošiljajo na upravništvo
»Slov. Naroda«. (2341-2)

Odda se

s 1. januarjem 1902 že čez 30 let
na najboljšem prostoru nahajajoča se

gostilna in kavarna

na deželi, s pripravnimi velikimi pro-
stori, kegljiščem, senčnatim vrtom ter le-
denico. Gostilna leži sredi trga, ki je po-
staja južne železnice, s sedežem okrajnega
glavarstva, predilnice in topilnice. (2345-2)
Ponudbe na upravništvo »Slov. Naroda«.

Jaz podpisani dajem v najem ali tudi
prodam proti plačilu na dolge obroke

parni mlin

z močjo 20 konj s tremi tečaji (angleški
patent) s čistilnikom in z vsemi pripravami.
Več se poizve pri lastniku

(2336-2)

A. Deghenghi

Ljubljana, Knezova hiša.

Specijalna trgovina za kavo

Edmund Kavčič

v Ljubljani, Prešernove ulice, nasproti pošte
priporoča

kavo Santos dobrega ukusa po gid. 1.— kilo

„Neilgherry“ aromatično-
krepkega okusa „140“

„Piraldy“ najfinjega okusa „160“

„Poštno poslatve po 5 kil franko.“

Vsakovrstno špecerijsko blago v najboljši
kakovosti. (12-205)

Glavna zaloga J. Klauer-jevega „Triglava“.

Prednaznanilo.

Usojam si tem potom najljubše naznaniti, da bom prevzel

staroznano pivovarnarsko

restavracijo Perles

v Prešernovih (Slonovih) ulicah.

Moje dolgoletne izkušnje kot blagajniški natak in v največjih zavodih
in zadnja leta kot restavratér v Švicariji, omogočajo mi, da vstrežem vse-
stranskim zahtevam.

Prizadeval si bom, da z izbornimi jedmi in pijačami zado-
volim popolnoma svoje goste.

Za mnogobrojen obisk prosim

z velespoštovanjem

Fric Novak

restavratér

v restavraciji Perles in v Švicariji.

(2373-1)

Ugodna prilika!

Posestniki grajsčine Cušperg bodo
dne 31. t. m. ob 3. uri popold.
grad Cušperg

kateri je 3 minute hoda od postaje ena-
kega imena na dolenski železnici oddaljen
in za poletno stanovanje zelo prikladen, s
postranskimi poslopiji ali brez njih po zelo
ugodnih plačilnih pogojih

na prostovoljni dražbi prodajali.

Pri gradu je tudi lep park, sadni vrt in
lepe senožeti, katere se zamorejo tudi do-
biti. V bližini je tudi velik gozd za lovca
zelo prikladen. — Eventuelno se prodaja
parket za sedem sob. (2362-3)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž.
Ob 12. uri 24 m po noči obojni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno,
čez Selthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling
v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri
5 m jutraj obojni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selthal
v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. —
Ob 11. uri 51 m dopoldne obojni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak Celovec, Ljubno, Selthal, Dunaj. — Ob
3. uri 56 m popoldne obojni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno,
čez Selthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob je-
zeru, Inomost, Bregenc, Curih, Geneve, Pariz, čez
Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Ma-
rijine vane, Heb, Franzove vane, Karlove vane, Prago,
(direktni voz I in II. razreda), Lipsko, Dunaj via
Amstetten. — Ob 10. uri zvečer obojni vlak v Trbiž,
Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-
Monakovo direktni vozovi I in II. razreda.) — Proga
v Novo mesto in v Znojmo. Obojni vlaki: Ob 7. uri
17 m jutraj, ob 1. uri 5 m popoldne, ob 6. uri
55 m zvečer. Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz
Trbiža. Ob 3. uri 25 m jutraj obojni vlak z Du-
naja via Amstetten, Monakovega, Inomosta, Franzens-
festa, Solnograda, Lince, Steyra, Aussee, Ljubna,
Celovca, Beljaka. (Monakovo-Trst direktni vozovi I.
in II. razreda.) — Ob 7. uri 12 m jutraj obojni
vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne obojni
vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba,
Marijinih varov, Plzna, Prage, direktni vozovi I. in
II. razreda, Budejevice, Solnograda, Lince, Steyra,
Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella
ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Št. Mo-
horja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m popoldne
obojni vlak z Dunaja, Ljubna, Selthala, Beljaka,
Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfeste, Pon-
tabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer obojni vlak z Du-
naja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. — Proga
iz Novoga mesta in Znojma. Obojni vlaki: Ob 8. uri
in 44 m jutraj, ob 2. uri 32 m popoldne in ob
8. uri 35 m zvečer. — Odhod iz Ljubljane juž. kol.
v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m jutraj,
ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m zvečer, ob
10. uri 5 m le ob nedeljah in praznikih v oktobru,
poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v
oktobru. — Prihod v Ljubljano juž. kol. iz Kamnika.
Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m jutraj, ob 11. uri 6 m
dopoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m
zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in
samo v oktobru. (1393)

Spretna prodajalka

izveščana v manufakturni stroki se **takoj**
sprejme. (2351-2)

Naslov v upravništvu »Slov. Naroda«.

(2356-2) Dobro ohranjen

glasovir

je po ceni za prodati.

Kje? pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Svarilo!

Podpisane svarim s tem vsacega, da
moji soprogi **Apoloniji Žul**, roj. **Centa**,
ne dá ne denarja in ne denarne vredno-
sti, ker jaz zanjo nikakor nisem plačnik.

(2371-1) **Jernej Žul**

posestnik in zidar, Illova št. 46.

Zanesljive osebe

se sprejmejo pri prodaji patentovanih novostij
in izdelkov, ki so za vsako domačijo neobhodno
potrebni. — **Konkurencija je izključena.**

Visoka provizija, eventualno stalna me-
sečna plačila od 120 do 150 K zago-
tovljena.

To zastopstvo se more oskrbovati kakor
postranski zaslužek.

Vprašati je treba pri tvrdki **Klimeš**
& Co., Praga 1134/11. (2197-9)

Firm. 118/1.

Einz. I. — 114 2

Kundmachung.

Vom gefertigten als Handelsgerichte wird
bekannt gegeben, dass die Firma

„Friedrich Schwarz“

Hotelier, Fleischer und Fiaker in Rudolfswert,
im Handelsregister für Einzelfirmen gelöscht
worden ist.

K. k. Kreisgericht Rudolfswert,

Abth. I, am 23. Oktober 1901.

(Razglas. Podpisano kot trgovsko sodišče
javlja, da se je izbrisala iz trgovskega registra
za pesamezne tvrdke iz „Friderik Schwarz“,
hotelier, mesar in izvoščak v Novem mestu.
C. kr. okrajno sodišče Novo mesto. Odd. I. dne
23. oktobra 1901.) (2366)

C. kr.

dražbeni urad

Dunaj

I., Dorotheergasse 17

prevzema za licitacije zapu-
ščina, sobno pohištvo, zbirke,
umetniške izdelke, specijali-
tete, kakor sploh predmete
(2374-1) vsake vrste.

Na'anjonejša pojasnila in oglasila ob
delavnikih od 8.—12. ure.